

LIT. 1-13 462

MAGYAR IRODALMI
ÖNKÉPZŐKÖR

2532.

DEBRECZENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJAI

A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ
TÁRSULAT.

F

452

⁻⁴⁸ *
XLVII. ÉVFOLYAM. — 1. SZÁM.

*

FELELŐS SZERKESZTŐ:
LUKÁCS TIHAMÉR.

SZERKESZTŐ-TÁRSÁK:
LENGYEL BÉLA, BARÓTHY ISTVÁN, SEGESVÁRY VIKTOR.

KIADÓHIVATALI FŐNÖK:
KOVÁCS LAJOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Collegium.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre: 5 korona. Félévre: 2 korona 50 fill. Ifjúsági egyesületeknek 4 kor. Főiskolai hallgatóknak 3 kor.

Lap. 27254.

DEBRECENI FŐISKOLA
*
KÖNYVTÁRA
DEBRECZEN.

A: 2716.

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1904—1739.

Munkatársak:

Ifj. Adorján István

Bán István

Barkaszi Károly

Bihari Kálmán

Frankó János

Göbel Károly

Harsányi Géza

Kövér Árpád, senior

Kocsis János

Kolozsváry Mihály, esk. fel.

Kiss Endre

B. Kiss Pál

H. Kiss Pál

Kostyák József

Kiss Sándor

Lévay Kálmán

Literati Ferencz

Makai Kálmán

Majoros Richárd

Májerszky Jenő

Nyikos Sándor

Ifj. Ozory István

Pirkler Ernő

Porkoláb Zoltán

Sepsy Károly

Szabó Sándor

Szabó Gábor

Tóth István

Wolaffka Nándor

DEBRECZENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ-TÁRSULAT.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Debrecen, collegium.

Megjelenik havonként kétszer.

Felelősszerkesztő:

LUKÁCS TIHAMÉR.

Szerkesztőtársai:

**Lengyel Béla, Baróthy István,
Segesváry Viktor.**

Kiadóhivatali főnök: **Kovács Lajos.**

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . . . 5 korona.

Fél évre . . . . . 2 kor. 50 fill.

Ifjusági egyesületeknek . . . . . 4 korona;

Főiskolai hallgatóknak . . . . . 3 korona;

Egyes szám ára: 20 fillér.

Uj korszak kezdetén.

Debrecen, 1904 október 1.

Uj korszak, korszaka a szeretetnek, békeségnek, komoly munkának, testvéries együttműködésnek, tiszta örömmel, ifjai igaz lelkesedéssel köszöntlek!

Elérkezett hát végre az idő, melyben a debreczeni ifjuság belátta azt, hogy célját csak a pártoskodás, egyenetlenség megszüntetésével s az erőknek összevetésével, együttes munkálkodásával érheti el, hogy csak úgy érvényesülhet.

A mi azonban korántsem jelenti azt, hogy az ifjuság élethivatás, életpálya szerint elkülönült részeinek ne lehessenek saját külön egyéni érdekei és céljai, amelyeknek kivitele, megvalósítása nem tartozik, legalább közelebbről nem, a többire s amelyekbe való beavatkozás mások részéről csak félreértést, elkeseredést, gyűlölködést okoz.

Csak ha egymást, az egymás céljait, törekvéseit így megértjük, csak ha minden téren jó akaratot tanusítunk s nem kételkedünk egymás szándékainak nemességében, csak akkor lesz állandó az a szeretet, az a béke, mely e tanév kezdetén oly impozáns módon nyilvánult ez ifjuság életében.

Ennek a szeretetnek, békességnek lesz hirdetője, szószólója, védője a „Főiskolai Lapok“.

Ennek a fenntartásáért küzdök én, kit bizalmatokkal megtisztelni kegyeskedtetek, reám ruházván ez évre a szerkesztői tisztet s küzdenek az én társaim szerény tehetséggel bár, de erős bizodalommal, amennyiben küzdelmeinkben védünk, fegyverünk mindig az igazság fegyvere, győzhetetlen, erős fegyvere!

Jelszavunk, melynek megvalósításáért küzdünk, hármas: szeretet, békesség, igazság!

E hármas jelszó, e hármas jelszónak megfe-

lelő érzelem fogja betölteni szívünket, vezetni tollunkat, irányítani akaratunkat.

Ezeknek az előrebocsátása után pedig engedjétek meg, hogy társaim nevében is tolmácsoljam szives üdvözlötünket és köszönetünket szives bizalmatokért!

Mi, ami csak tőlünk telik, mindent megteszünk, hogy bennünk vetett bizalmatok meg ne hiúsuljon! Dolgozunk erős akaratral és Isten segítségében, bizo lélekkel, törhetetlen hittel tudván azt, hogy még senkit sem hagyott cserben a régi mondás: „Si deus pro nobis, quis contra nos“?!

Lukács Tihamér,
szerkesztő.

Irodalomtörténeti vázlatok.

Irodalmunk és közéletünk egymásra gyakorolt kölcsönhatása — főkép a mult század huszas éveinél induló korszakban nyilvánul. Ekkor, a napoleoni háboruk lezajlása után ujul fel az a harc, úgy a közélet, mint az irodalom mezején, melynek fázisait a reformkorszak neve alá szokás egybefoglalni. E küzdelem megindítója Széchenyi volt, kinek költői ihletü jószavai verték fel dermedettségéből a magyart. Tette buzditó szózata Vörösmarty lantján visszhangzott először, ki majd a régi dicsőség káprázataival, majd az elmulás fenyegető rémeivel verte fel nemzetét, elérve, hogy az tespedéséből feleszmélt, uj, munkásabb életre serkent. Vörösmaty írói pályája, pályájának hatása legszembetűnőbben mutatja, hogy mily fontos szerep jutott ekkor politikai mozgalmának irányításában az irodalomnak s viszont, hogy e közéleti harcok mily termékenyítőleg hatottak íróinkra is.

A nemzetmentő munka az irodalomban és közéletben párhuzamosan folyt le; mindkettőnek bajnokai vállvetve, nem ritkán egymás lelkes e

désből merítették új erőt, egymás eszméiből új eszközöket a további küzdelemre. E küzdelem dicsősége és gyásza úgy a politika, mint az irodalom terén három férfi neve köré von glóriát, kik mindannyian ugyanazon eszmétől, a nemzeti függetlenség szent gondolatától lelkesedve, csak a célra vezető eszközök alkalmazásában nem értettek egyet. A negyvenes évekg Széchenyi volt a nemzet vezére s hű bajtársként segíté őt nehéz feladatában Vörösmarty. A Pesti Hirlap megindításától kezdve (1841) Kossuthra száll e felelősségteljes szerep, kinek izgató lángszava nem birta tulviharzani Petőfi harci dalait. Majd a nemzeti gyász, a sötét elnyomatás kora következik el, mikor is Deák és Arany nemes alakjain csüggött nemzetünknek vigaszt kereső tekintete.

Megemlékeztünk e kor politikai és irodalmi vezéreiről, vázoljuk röviden azok célját is. Politikusaink célja a magyar birodalom alkotmányának a francia nagy birodalom által felvett új, demokratikus eszmék szerinti átalakítása volt, mely csekély változtatással íróink jelmondata gyanánt is feltüntethető, kik a magyar irodalmat a nemzeti s népies elem bevonása által akarták újjászülni. Szorosan dolgozatom címéhez tartva magam, nem akarom e törekvések megvalósítása

érdekében folytatott küzdelmeket fázisról-fázisra követni, csupán vezéreszméit fejtegetni, vezéralakjait körvonalmazni van szándékomban.

* * *

I. Széchenyi és Vörösmarty.

Hazánk nagy férfainak életfolyása rendszerint tragikus menetű. Különösen megrázó Széchenyi tragikumja. Midőn a döblingi tébolyház parkjában sétálva visszatekintett élete pályájára, ha összeveté a jelen vigasztalanságát a mult reményeivel, nem csoda, ha a szivettépő, észtbontó fájdalom sulya alatt leroskadt. Ugyanily gondolatok gyötörhették nyéki magányában költőbarátját, küzdelmének osztályosát: Vörösmartyt is. Érdekesnek tartom e két férfi életének hasonlóságát vázlatosan feltüntetni. Mindkettő ugyanegy évben, 1825-ben lépett a nyilvánosság elé. Ekkor veté meg a daliás huszárcapitány nagyszerű adományával az Akadémia alapját, ez évben jelent meg az ifju költő első nagy eposza. Az ünnepeltetés, a lelkesedés és lelkesítés éve volt ez, káprázatos álmok ideje, melyek mindkét ifju elé ugyanazt a képet, egy szebb, boldogabb, hatalmasabb magyar haza képét varázsolták. De míg

T Á R C Z A.

Az utolsó vadászat.

Lengyel Béla.

Bucsuzni jöttem, édes, szép szerelmem, kéklő, fodros hátú, hófehér virágokkal elborított csendes tavam! Isten veled zizegő nádas... Isten hozzád haragos sötét-zöld sásrengetegem... ki annyi csodás, tündérszép meséket susogtál egy-egy csöndes alkonyi órán az ébren álmodónak Isten veletek! Messze-messze megyek tőletek! Kidobott az élet a nyüzsgő, zajongó emberforgatagba s a testet-lelket megőző kenyér küzdelemben csak nagynéha, csöndes álmodozással gondolhatok majd reátok vissza... mikor az elfáradt testből elröppen a lélek... s az édes vágyó gondolat szárnyán vissza-vissza száll a legboldogabb multba a játszi, rózsás gyermekkor, a soha sem feledhető gyermekálmok tanyájára, a gondtalan, pajzán ifjuság kedvtelési helyeire, vissza, tihozzátok, csöndes tavam... zizegő nádasom... rengő-ringó sásrengetegem... Bucsuzkodni jöttem édes, szép szerelmem.

* * *

Az alkonyi ég peremén csak nagy, vöröses tányérja látszik a lenyugovó napnak. A bucsuzó, rezgő sugárok átverődnek itt-ott az öreg, korhadó törzsű fűzfák lombjai között, a hófehér virágokkal elborított, csendes, nyugodt tóra, melynek szélén a haragos-zöld sásrengeteg mintegy özszeolvad a hajladozó buzavetésekkel és az esti szürkületben úgy látszik, mintha a tó messze, egész a végtelenségbe nyulna. Mélységes csend van körülöttem, melyet alig zavar meg egy kissé az evezőlapátról lecsurgó vízceppeknek s csolnakomhoz verődő hullámoknak halk loccsanása, melyek összevegyülve a nádas zizegésével, még szebbé, még misztikusabbá teszik az amugy is oly szép, csendes vizi világot.

Ugy érzem magamat, mintha egyedül lennék ebben a nagy templomban, a természetnek csodás, egyszerű, s mégis oly isteni szép templomában. Beevezve a középig, egész odáig, ahol a vizitők nagy lapos, zöld levelei s hófehér virágai mintegy körülölelve, körülfonva tartják csolnakomat, töltetlen fegyveremet ölembe eresztve,

Széchenyi a jövő Magyarországot látta, Vörösmarty tekintete a múltba hatott vissza. Ez okból használt más-más eszközöket az államférfi és költő a nemzetfeltámasztás nagy munkájában; Széchenyi a kivivandó jövő nagyságát emlegette, midőn kóralmából fel akarta verni nemzetét s megtagadta a múltat, melynek emlékein pedig a nemzet többsége — köztük a költők is — annyi büszkeséggel csüggöttek. Vele ellentétben Vörösmarty a fényes múlt dicső jeleneteit eleveníti fel, a hon megszerzésére mutat rá intve, hogy most ennek elvezetésétől kell félnünk.

Isten úgy akarta, hogy fáradozásuk, legalább a látszat szerint, sikertelen maradjon. Hiába vesztegette el Széchenyi népszerűségét, annyi munkásvénekednek egyedüli jutalmát, a meddő küzdelemben, melylyel Kossuthnak, szerinte, veszélyes érzelmi politikáját akarta kiszorítani a szivekből, legideálisabb indokokból eredő kísérlete csak félreértést, gyanút vagy bizalmatlanságot szült. Aki járatos a görög mythológiában, meg fogja érteni Beöthy találó jelzőjét, ki a „Kelet népét“ s a „Politikai programtörédekeket“ Széchenyinek Kossuth ellen irt két művét, Cassandra könyveknek nevezte el. Cassandra, Priamos trójai király leánya, büntetésből, hogy az istenek leg-

szebbikét, Apollót utasítá vissza, szintén hasztalan vonta el a leplet Trója gyászos jövője elől, apja, anyja, testvérei, honfitársaik vakon rohantak az örvény felé. Nemzetünket is elragadta a gyors fejlődéssel járó izgatottság. Széchenyi nyomdokaiba Kossuth lép, ki gyökeresebben, nem a gazdasági, hanem a politikai reformok előtérbe helyezésével építi fel a régi romokon az új Magyarországot. Hogy ez az épület 49 ben rombadolni látszott, azért Széchenyi első sorban önmagát vádolta, mert, hisz alapzatát ő rakta le. Ez önvádhoz újabb gyötrelmek is járultak. Neki, ki a harminczas évek elején, meggyalázva ezeréves multunkat oly merészen harsogta el jóságait: „Magyarország nem volt, hanem lesz“. Két évtized mulva be kellett látnia, hogy programját, hazánknek minden ingadozás nélküli átvarázsolását egy félig-meddig feudális, félig-meddig alkotmányos szövevényből, emberhez illő képviseleti rendszerré, nem tudta beváltani. E sikertelenség kinja s a tulhajtott felelősségérzet sulya törték össze szivét, bonták meg eszét s adták a gyilkos fegyvert kezébe.

Vörösmartynak, mint hazafinak, de mint költőnek is nagyobbak lehettek csalódásai. Az ő irodalomtörténeti fontosságát a romanticismus

ülők csolnakomban sokáig, némán, mozdulatlan, átadva lelkemet a fenséges magánynak s várva, míg az utolsó jövevények, a húzó vadkacsák is lecsapódnak a vízre, hogy pihenni, nyugodni térjenek, mint a vizek birodalmának többi lakói, a fekete, sikkangató szárcsák, a fajongó, veszekedő nádi verebek s a bűgő bölömbika. Egy, két elkésett, elfáradt jövevény ép mellettem csap le a csendes vízre. Talán észre sem vették a mindinkább erősülő szürkületben mozdulatlan csolnakomat. Vagy bizonyára sejtik, tudják ők is, hogy ma nyugodtan uszhatnak puskám vége elől a sötét, hajladozó sásrengetegbe, éjjeli nyugovó helyükre. Hiszen ma nem bántom őket. Miért is bántanám? Miért is zavarnám fel a tó lakóit csendes nyugová-ukból, hangos puskadörejvel?

Pihenjete! Nyugodjatok szépen! Nem zavarlak én ma titéket! Hiszen bucsuzkodni jöttem. Átélni még egyszer az álmok csendes birodalmában a boldog multat s meglátni még egyszer, talán utoljára csendes tavam, zizegő nádasom, haragos sötétzöld sásrengetegem.

Nézem... nézem csolnakomban ülve a vizek ismerős birodalmát. Száll a lelkem, száll a gondolatom az esti szellővel... Nem is olyan messze, csak a közel multba. Elém jönnek sorba a vig, derült napok, miket itt töltöttünk, vadásztatva, fiatalos kedvvel, fiatalos tüzzel.

Bezzeg hangos volt a csendes tó vidéke! Durrogott a fegyver!!

Alig-alig vártuk, hogy lehajoljon a nap a közeli erdő mögé, hogy bevesszenek égető, perzselő sugarai a fák sűrűjébe! Kezdődött a hajtás. Két, három puskás elvegyülve a hajtók közé, csolnakokba ülve, mi, többiek a két parton előbbre menve készenlétben vártuk, hogy hol s mikor hagyja el egy-egy gyorsröptű, hápogó kacsza biztos menedékét, a sűrű sástengert s miként próbál szerencsét, hogy megmeneküljön a lusta, nehézkes, a szárnyrakelést kétszer is meggondoló szárcsa... s a többi megrémült röpködő, uszkáló, szárnyas lakója a sásas, nádas vízi birodalomnak.

S volt gyönyörűség, ha megdörrent a fegy-

diadalra juttatása s az újabb magyar költői nyelv megalapítása képezi. A classicismus bilincseiből szabadítja fel költészetünket, az elvont eszményiséggel szemben visszaszerzi a nemzeti szellem ősi jogait, ledönti a képzelet csapongásának korlátait s ami költészetünknek első sorban idegen színt ad, kiküszöböli a mythológiai képek használatát. Az antik istenekkel lassanként kivész az antik forma alkalmazása s az új, modern vagy nemzeti forma alkalmazása által kitágulnak a szellemileg megújított irodalom határai is. Vörösmarty költészetének győzelme egyszersmind a nemzeti szellem s a képzelet szabadságának érvényre emelése volt.

S ha most végigtekintek a „költészet berkein”, — e kor jellemzéseül használom e kifejezést — az előtte oly szent nemzeti szellem s a képzelet szabadságának megcsufolását kellett tapasztalnia. Hogy ez állításom megmagyarázhaszam, kis kitérést vagyok kénytelen tenni

Kostyák József.

(Folyt. köv.)

ver s a szegény menekülő vad bukfunczezve bukott a csendes, kékvizre s ott még kettőt, harmat csapva, kiterjesztett szárnyakkal maradt fenn a vizen, kiömlő vérével pirosra festve egy-egy hófehér vizitök virágot. Így ment késő estig, míg letelepedtünk a tó partjára, a rózsetűz mellé, elkölteni a jól megszolgált, hazulról hozott elemózsiát... a vadászembernél elmaradhatatlan sziv-erősítővel együtt s hogy aztán még fenn beszélgetve a szelid holdvilágnál, ott az Isten csillagos sáтора alatt álmra hajtsuk fejünket s kipihent erővel, fokozott jókedvvel ébredjünk fel másnap a hajnali húzásra. Hajh! De más idők voltak, de szép idők voltak!

Nézem, nézem csolnakomban ülve a vizek ismerős birodalmát. Száll a lelkem, száll a gondolatom az esti szellővel, a kék vizek fölött, melynek tükörén ott csillognak-villognak már a holdnak ezüst sugarai... Észre sem vettem, hogy a szürke félhomályt fölváltotta az éj, az a kísértő, sápadt fényű nyári éjszaka, amely megtölti a lelket csodás sejtelemmel, édes álmodással!

Versek.

Levelet kaptam...

(Szerző 1904 okt. elsején megjelent verskötetéből.)

Levelet kaptam ma,
Rózsaszín levelet —
Aranyos sugárban
Fekete felleget...
Fekete fellegeben
Boldogtalanságom;
Siratom, siratom,
Elvesztett világom!

„Áldja meg az Isten”
— Irja a levélbe’;
„Adjon gazdag erőt
Szívébe, lelkébe...”
Tudom, hogy szeretett
Tudja, hogy szerettem,
És én mégis a más
Felesége lettem.

Szüleim akarták
Nem magam akartam.
Hiába beszéltem,
Hiába zokogtam...
Szeretetlen szívvel
Oltár elé léptem.
— Egyebet nem tehet:
Imádkozzék értem!!

És álmodok tovább!

A szelid emlékü csendes, édes multból fel-
tárul a jövő, a bus, sivár jövő... a kenyérgüzelem.
Mintha látnám messze, messze a távolban, a zsi-
bongó várost, a küzdő emberek sápadt nagy
csoportját... és ott vagyok én is...

* * *

Bucsuzkodni jöttem édes, szép szerelmem,
kéklő, fodros hátú, hófehér virágokkal elborított
csendes tavam. Isten veled zizegő nádas, Isten
hozzád haragos sötét-zöld sásrengetegem, ki
annyi csodás, tündérszép meséket susogtál egy-
egy csendes alkonyi órán az ébren álmodónak...
Mély álomba borult körülöttem minden. Csak a
nádas zizeg búsan, szomoruan. Bucsuzzunk...
bucsuzzunk... s csak a sásrengeteg hajladozik
felém, mintha integetne.

Lehajlok csolnakomból, leszakítok egy hó-
fehér vizitök virágot... evezőmhöz nyulva, kieve-
zek lassan s partot ér a csolnak...

Fegyveremet vállamra vetve, neki vágva a
csendes, holdas éjszakának... elindulok én is...

Megsegít az Isten
Talán elfeledhet,
Majd más leánnyal is
Nagyon boldog lehet.
Én is eltemetem
Leánykori álmom;
Ugy is elveszett már
Minden boldogságom!

Megsegít az Isten
Majd megsegít bizvást. —
— Itt lehulló könnye
Elmosta az írást. —
— „Áldja meg az Isten
Feledjen el engem“ ...
Legalul e pár szó:
„A sirig szeretem“!

Levelet kaptam ma,
Rózsaszín levelet —
Aranyos sugárban
Fekete felleget ...
Fekete fellegeben
Boldogtalanságom;
Siratom, siratom,
Elvesztett világom!

Frankó János.

Szemedbe néztem.

Mért szóljak hosszan? Ékes, szép szavakban,
Miért dicsérjem lenge termeted,
Miért daloljak loreley-hajadról
Dicsőítő szerelmes éneket?

Miért dicsérjem szemeid varázsát,
Piczi, kis, édes rózsa ajkadat,
Mért mondjam szebbnek fülmile dalánál
Ezüst-csengésű, bájos hangodat?

... Hisz' bármit is daloljak rólad, édes,
A nóta vége úgy is egyre megy:
Szemedbe néztem egy szép, nyári este,
Szemedbe néztem s — megszerettelek!

Lukács Tihamér.

Feledni.

Feledni? — csak e szót ne mond!
Feledni tégedet?
Feledni azt a szemsugárt,
S hőtiszta lelkedet?

Feledni ama perezeket,
Midőn veled valék!
Nyájas, mosolygó arcodat
Feledni? — óh ne még!

Az ábránd tiszta szép honát...
Elhagyni ily hamar...
Midőn a szív, epedve ott
Maradni úgy akar...

Feledni?! — óh, hisz' jól tudom
Ránk mily jó lenne ez,
De amikor szeretni hők,
Üdvöt csak ez szerez!

Feledni! — nagy szó ez nekem,
Nem érti e kebel,
Tán majd ha a sir eltakar,
Akkor feledlek el!

Kovács Lajos.

Én nem tudom...

Én nem tudom, mit érzek,
Midőn előtted állok,
Ha kis kezed szoritva
Szép két szemedbe látok;
Vagy itt melletted ülve
Szavad fülembé csendül,
És szívem minden hűrja
Találva visszazendül...

Óh! Mintha lángja volna
Szemed tekintetének,
Hogy attól felhevülve
Egész valómban égek,
Hogy szódnak édes árja
Bezengi a világot,
Hogy meg vagyok bűvölve,
Midőn előtted állok — — —

Segesváry Viktor.

Ifjusági hírek.

Nekrológ. A theologiai akadémia egyik szorgalmas és lelkiismeretes tagjáról emlékezünk meg e sorokban. Kovács Sándor, volt I. éves theologus, akit szinte páratlan vallásos öntudat hatott át, elannyira, hogy utolsó gondolata is imádság volt az Istenhez — elköltözött, meghalt e bűnökkel terhelt országot a tisztaság, a fény hazájával cserélte fel. Hogy milyen volt az ő egész, bár rövid élete, hogy milyenek voltak az ő utolsó napjai: különösen tudjuk mi, kik vele édes baráti viszonyban voltunk. A Hittanszaki Önképző Társulat le is róttá a kegyelet adóját, mert halála hírére (augusztus 23.) diszes koszorút rendelt és temetésén — mely szülővárosában Mezőtúron történt — két tagjával: Baróthy Istvánnal és Jóljárt Istvánnal képviseltette magát. Nyugodjon csendesen, s a szeretet fakasszon virágokat sirja fölött!!!

A „Magyar Irodalmi Önképző Társulat“ szept. hó 17-én d. u. 4 órakor tartotta alakuló ülését. A választások, a pártok egyesülése következtében, teljes csendben, egyhangulag folytak le. Mindenekelőtt Erdei Károly, a fenntartó bizottság elnöke és Oláh Béla, a bizottság pénztárnoka tették meg jelentésüket. A jelentések tudomásul vétele után áttért a gyűlés a választások megejtésére. Elnöknek: H. Kiss Pált, főjegyzőnek: Makai Kálmánt, titkárnak: Adorján Istvánt, aljegyzőnek: Kocsis Jánost, pénztárnoknak: Göbel Károlyt, ellenőrnek: Kostyák Józsefet, a „Főiskolai Lapok“ szerkesztőjének: Lukács Tihamért, kiadóhivatali főnöknek: Kovács Lajost választották meg egyhangulag. Választmányi tagok lettek a hittanhallgatók részéről: Baróthy István és Bán István, a joghallgatók részéről: Sepsy Károly és B. Kiss Pál, a gimnáziumi tanulók részéről: Lukács Elek. A megválasztottak köszönő beszédei után a gyűlés véget ért.

Az első ülést a „M. I. Ö. T.“ múlt hó 24-én tartotta H. Kiss Pál elnöklete alatt. Ez a gyűlés, tekintettel arra, hogy előtte négy nappal volt Kossuth Lajos születésének évfordulója, legnagyobbreszt a Kossuth Lajos emlékének volt szentelve. Az elnök megnyitó beszédében, melyben a társaság tagjait komoly munkára, buzgalomra, kitartásra buzdította, szintén szép szavakban emlékezett meg Kossuth Lajosról, méltatva nagy történelmi jelentőségét. Ezután Göbel Károly szavalta Illyés Bálint: „Emlékezés Kossuthra“ című szép költeményét, majd Makai Kálmán főjegyző tartotta meg „Tompá hazafias költészete“ cz. székfoglaló értekezésének felolvasását. Kovács Lajos szavalta el végül „Kossuth születése napjára“ cz. költeményét s ezzel az ülés véget ért.

A „Felsőbb Tanulók Olvasó Egylete“. Szept. 17-én volt a F. T. O. E. alakuló gyűlése nagyszámú dr. Ferenczy Gyula akadémiai felügyelő tanár ur vezetésével.

Dr. Ferenczy Gyula, felügyelő tanár ur, a választás megejtése előtt, mély tudással és nagy tapasztalattal telt beszédében az ifjuságnak lelkére kötötte az olvasást és szép szavakkal fejtette ki a helyes olvasás hasznát és kijelölte az olvasás módjának útját.

Beszéde az egybegyűlt ifjuság nagy tetszésével és lelkes éljenzésével találkozott. Azután megtörtént a F. T. O. E. tisztviselőinek választása a következőképen: elnök lett: Kövér Árpád főiskolai senior; alelnök: Kolozsváry Mihály esküdtfelügyelő; főjegyző: Baróthy István 3. é. th.; aljegyző: Torma Béla 2. th.; pénztáros: Adorján István 4. th.; ellenőr: Kiss Endre 1. jh.; könyvtáros: Nyikos Sándor 2. jh. Választmányi tagok lettek a hittanhallgatók közül: Kiss Károly 1. th., Pataky László 3. th., Barkászi Károly 2. th. és Tuba Endre 1. th.; a joghallgatók közül: Füley Lajos 4. jh., Bóné Endre 3. jh., H. Kiss Pál 2. jh., Nagy Imre 1. jh. Segédkönyvtárosok lettek: Tóth István 2. jh., Szabó Béla 1. jh.

A könyvtáros választásánál azelőtt szokásos harcz most nem mutatkozott és Nyikos Sándort, minden ellenjelölt nélkül, egyhangulag helyezte a közbizalom állásába. Örvendetes jele ez az ifjuság egyetértésének.

A gyűlés végén Kövér Árpád senior, a F. T. O. E. megválasztott elnöke mondott köszönetet, hálát kifejező szavakkal dr. Ferenczy Gyulának, mire a felügyelő tanár ur jó kívánságával egyetemben bezárta a gyűlést.

A „Joghallgatók Segítő Egyesülete“ f. hó 23-án d. u. 4 órakor tartotta alakuló közgyűlését, melyet nagys. dr. Jászi Viktor jogkari dékán ur, az egyesület felügyelő tanára nyitott meg igen szép és mélyreható beszéddel. Kifejtette, hogy a jogászságnak létevére az, hogy az önkormányzás módját már itt az iskolában elsajátítsa. Az egyesület vezetése terén megmutatta az egyedül helyes és igazságos utat a leendő tisztikarnak s végül kijelentette, hogy az egyesület működése felett lelkiismeretesen kíván őrködni s szükség esetén felügyelői jogával élni.

Az ülés megnyitása után, teljes rendben és egyetértéssel folyt le a tisztikar megválasztása, melynek során elnökül egyhangulag ifj. Ozory István választott meg, aki ez állásban már nem idegen, mert két éven át töltötte be s működése alatt mindig csak tiszteletet és dicséretet érdemelt. Ozory István azonban e tisztet csak ideiglenesen hajlandó betölteni, míg átveheti tőle Oláh Miklós 4. jh., aki ez állásra előreláthatólag szintén egyhangulag fog megválasztatni.

Főjegyző egyhangulag H. Kiss Pál 2. jh. lett; ellenőr: Somossy József 2. jh.; könyvtárnok: Szabó Sándor 2. jh.; pénztárnok: Segesváry Viktor 2. jh.; aljegyző: Eöry Kálmán 1. jh.; választmányi tagok a 4-ik évről: Pirchler Ernő és Nagy István, a 3-ad évről: Kirchoffer Kálmán és Somossy László, a 2-od évről: Wolaffka Nándor és Berényi Andor, az 1-ső évről: Kádár István és Oláh Barna.

Az egyesület — tekintve a tagok nagy számát — ez iskolai évben igen szép lendületet nyerhet.

A „Főiskolai Énekhar“, amely az ifjusági egyesületek között a legrégebb (1739-ben alapította Maróthy György, a nagyhirű matematikus s akkori debreczeni tanár), szept. 10-én tartotta alakuló közgyűlését nt. Mácsai Sándor, a Főiskolai Énekhar vezető tanárának elnöklete alatt. Főjegyzővé választották egyhangulag Baróthy István 3. th.-t. Választmányi tagok lettek: I. tenor: Varga Jenő 4. th., II. tenor: Jóljárt István 3. th., I. basszus: Könyves János 4. th., II. basszus: Halász András 4. th.; közös választmányi tag: Kolozsváry Mihály esk. felügyelő. Protokántorok: I. tenor: Balogh István 3. jh., II. tenor: Váczy Ferencz 2. th., I. basszus: Harsányi László 2. th., II. basszus: Baróthy István 3. th. Zászlótartó: Szilágyi Dezső 2. jh.

A „Hittanszaki Önképző Társulat“ szeptember 21-én alakult meg a tagok nagyszámú érdeklődése mellett. Nt. dr. Erdős József theologiai dékán s felügyelő tanár nyitotta meg a gyűlést, felhíván a tagok figyelmét az önképzés nemes voltára, magasztos céljaira. Majd az egyes tisztségekre a következő tagokat emelték. Elnök: Kövér Árpád senior, alelnök-pénztárnok: Kiss Károly 4. th., esk. felügy. Jegyző: Tóth Sándor 3. th. Titkár-könyvtárnok: Létay P. Menyhért 3. th. Választmányi tagok: Szabó Bálint 4. th., Baróthy István 3. th., Bán István 2. th., Kocsis János 1. th.

A hittanhallgatók becsületszéke szintén 21-én alakult meg, amikor is titkos szavazás útján a következő hittanhallgatókat választották meg a becsületszék tagjaul az egyes évszakokról. IV-ed évről: Kiss Károly, Szabó Bálint rendes tag, Adorján István póttag. III-ad évről: Baróthy István, Tóth Sándor rendes tag, Szarka Boldizsár póttag. II-od évről: Bán István, Varga Csongor rendes tag,

Váczy Eerenz póttag. I. ső évről: Kocsis János, Domonkos József rendes tag, Mikó Imre póttag.

Az ifjusági gyülekezetről. Két éve már annak idestova, hogy a főgimnáziumi ifjuság körében nagytiszteletű S. Szabó József tanár ur megalakította az ifjusági gyülekezetet, mely hivatva van egyfelől a vallásos érzést, a keresztényi szeretetet éleszteni, másfelől a jótékonyságot gyakorolni. Azóta e gyülekezet virágzik és kitűzött céljának megfelelően gyakorolja a jótékonyságot. Szeptember 25-ikén alakult meg újból s vezetői a következők lettek: előljárók: Ádor Dániel és Erdőss Károly; presbyterek: Riesz Kálmán, Vásáry István. Pánczél József, Vásáry András, Mózes János, Vértessy István, Bartha Béla, Papp Benjámin, Bakos László és Major János; diakonusok: Molnár Béla, Harsányi Ferencz, Mező Endre, Lévy Gyula, Géressy Ferencz, H. Nagy Jenő, Kovács Ferencz, Roncsik Jenő, Pályi Ferencz és Kovács Elek. Adja Isten, hogy ez évben is mngfeleljenek nemes hivatásuknak.

A debreczeni ev. ref. főgimnáziumi Önképzőkör szeptember hó 18-án tartotta alakuló gyűlését, dr. Csűrös Ferencz felügyelő tanár elnöklete alatt. A tisztikar következőkép alakított meg: elnök: Peleskey Sándor, titkár: Lukács Elek, főjegyző: Stolz Ferencz 8. o. tanulók lettek. Alelnökül megválasztott: Pánczél József 7. o., aljegyzővé: Debreczeny István 7. o., pénztárnoknak: Némedy Endre 7. o. Választmányi tagok lettek 8. o.-ból: Ádor Dániel, Riesz Kálmán, Molnár Béla, Kovács Samu; 7. o.-ból: A. Nagy Sándor, Holländer Leó, Szabó István és Bánóczy Béla. A körnek 173 tagja van. Mint a mult, úgy a jelen évben is, a körrel kapcsolatos olvasó is megnyillik okt. 1-én. Az olvasóba több napi-, szépirodalmi és élclap jár.

Október 6. A magyar nemzet vértanuinak napját, mint minden évben, úgy most is megünnepli a főiskola ifjusága. Az ünnepélyt a M. I. Ö. T. rendezi. Műsorát következő számunkban fogjuk közölni s ugyancsak ott foglalkozunk majd lefolyásával is.

A „Főiskolai Zenekör“ is megalakult nagy lelkesedéssel. Örömmel üdvözöljük agilis tagjait, kik az idén is arra törekednek, hogy úgy az akadémiai ifjuság, mint a nagy közönségnek egy pár kellemesebb percet szerezzenek. — Mint halljuk, egyhangu lelkesedéssel választott meg elnökké: Harsányi Géza 2. jh., karmester lett: Darvas György 1. jh., jegyző Senk István 1. jh., pénztáros: Peley József 3. th.

A tanuló ifjak között régen ismert tény, hogy **Boczán Ferencz fodrász-termében**, Hatvan-utca 2. sz. a. a legjobb és legjutányosabb kiszolgálást találja. Mi is ajánljuk olvasóink figyelmébe ez ismert czéget s kérjük, hogy pártfogolják Boczán Ferenczet, az ifjuság fodrászát.

MOZAIK.

A páriák.

Irta: **Kupak.**

Cap-Martinban a sétatéren s mindenütt, ahol az elegáns kozmopolita társaság megfordul, naponta találkoztak: egy fiatal hölgy, akit társalkodónője kísért — és egy magános fiatal ur. Nem ismerték egymást, hanem a mindennapos találkozások bizonyos névtelen rokonszenvet ébresztettek bennük egymás iránt. A szállóban csak annyit tudtak meg egymásról, hogy a hölgynek Marie Lebrun a neve, a fiatal emberé pedig Claude Dumont. Azt is észrevették egymáson, hogy mind a ketten szeretik a magányt, szinte kerülnek a társaságot és egész lényükön valami melankólia árad el. Egy alkalommal Claude önkénytelenül köszöntötte a hölgyet, aki ugyanabban a pillanatban egészen önkénytelenül reá mosolygott. Ettől fogva mindig üdvözölték egymást.

Egy délután a roquebrunei uton találkoztak s a keskeny uton összeértek.

Claude (köszönti s úgy érzi mintha illenék megszólítania): Tessék kisasszony, — nagyon szűk ez az ut.

Marie: Köszönöm, uram. (Előtte elmegy, miután Claude udvariasan utat engedett neki.)

Claude: Kisasszony... (Marie megfordul.) Ah, bocsánat, hogy megszólítani merészelttem... de azt mondja a példaszó, hogy a boldog alkalom csak egyszer kínálkozik (bemutatkozik): Claude Dumont vagyok.

Marie: Tudom... Azaz, a szálló vendégeinek névsorában láttam...

— Én is láttam az ön nevét. Marie Lebrun kisasszony, nemde?

— Igen (bemutatkozik). És társalkodónóm Miss Arbell (Claude köszönti). Sajnos azonban, a Miss nem ért más nyelven, mint angolul és ha ön nem bírja azt a nyelvet...

— Szerencsétlenségemre nem. (Claude néhány mentegetődző szót morog.)

Marie: Majd lefordítom számára az ön bókjait... Hanem ön is Roquebrune felé megy, uram?

Clude: Oh, kisasszony, én nem megyek semerre: Csak vándorlok szerte. Czéltalanul és

la*

mindig egyedül. Szüleim nem élnek, a barátaim mal nem törődöm, tehát magányban töltöm napjaimat.

— Én is egyedül élek.

— És a családja?

— Nincs családom. (Más hangon): Minthogy céltalanul sétálunk mind a ketten, egyesítsük az utunkat... hacsak önnek nem kellemetlen ez?

— Oh, ellenkezőleg! Végtelen hálával tartozom önnek, kisasszony, ezért a kedves engedélyért. Valóban úgy érzem, mintha mi már régi barátok volnánk. Oly gyakran találkoztunk és találkozásaink alkalmával annyiszor vettem észre, mily egyenlő az izlésünk, hogy valósággal azt érzem, mintha régen ismernők egymást.

— Igen, én is úgy érzem...

(Beszélgetve tovább sétálnak, közösen bebaraugolva ekként a tájat; aztán visszatérnek a szállóba.)

Claude (a bucsuzásnál): Megengedi, hogy ezt a kellemes délutánt ismét élvezhessem?

Marie: Természetesen.

(Ettől fogva mindennap találkoztak és harmasban bejárták az egész tájat; barátságuk mind szorosabbá vált. Három héttel később újra találkoztak.)

Claude (megérkezve a találka helyén): Hogyan! mért látom olyan szomorunak ma, kedves kisasszony? Oly levert. Talán valami kellemetlenség érte?

— Semmi, csak egy kis levertség... Az igaz, hogy oka van. Tudja, mit hallottam? A szállók lakói megjegyzést tesznek reánk. Ezek a szemérmes családnyák rossz szemmel nézik a mi „ismeretségünket“, amint ők kifejezik. Néhány ma még panaszra is ment az igazgatósághoz és felháborodással mondta, hogy „nem tűrnek ilyen botrányt egy elsőrangú szállóban, melynek ormán anglia lobogója leng.“

— De hisz ez hallatlan gonoszság!

— Belátom, hogy így van. De számomra nem marad egyéb hátra, mint futni innen a szegyenemmel.

— Ah de biztosítom, hogy ez képtelenség... és én nem engedhetem...

— Nincs joga önnek engem megvédeni.

— De mégis.

— Ebben az esetben nincs. Egyetlen választásom az, hogy távozzam erről a helyről, amit igen sajnálok, mert jó barátot vesztek el.

— Nem, az lehetetlen... Én nem akarom (Claude hirtelen elhallgat.)

Marie: Nem akarja?

Claude: Bocsánat... önkéntelenül futott ki a számon ez a szó. De nem tehetek róla; annyi gyült össze már a bensőmben, hogy nem vagyok képes elhallgatni azt, amit napok óta k akarok mondani... (Halkan.) Mielőtt azonban bármit mondani merészelnék, vallomást kell tennem: én önt elámitottam. Az én nevem nem Claude Dumont, hanem Wykrel. (Pillanatra elhallgat, hogy a hatást várja.)

— Nem ismerem ezt a nevet.

— Atyám Wykrel bankár, ezelőtt öt évvel halt meg... akkor 23 éves voltam, hanem állandóan külföldön és tanintézetekben lévén, csak ekkor tudtam meg, hogy atyám szívtelen uzsorás volt, aki tönkretette embertársait és azoknak a nyomorára építette a vagyonát. Elátkozott nevet örököltem s minthogy azt nem akartam viselni, felvettem a Dumont nevet, aminő ezrével van Franciaországban. Visszavonultam mindenkitől és egyetlen célom volt azt a tíz milliót, amit örököltem visszaadni azoknak, akiktől atyám elvette. Három milliót visszaadtam, de hát hol találhattam meg összes áldozatait? A megmaradt milliókat tehát jótékony célokra adtam... Csúpán egy milliót tartottam meg: ez szegény anyám hozománya volt s tőle örökölte atyám... A nevem azért átkozott marad és ezt a nevet sohasem kínálhatom egyetlen nőnek sem. Legkevésbé önnek kisasszony.

— Nekem?

— Igen... mert szeretem önt s az tesz boldogtalanná, hogy nem szabad önt feleségemül kérni.

(Marie sápadtan, reszketve hallgat; aztán halkan, de határozottan így felel):

— Igaza van, én nem lehetek az öné... mert ön sokkal magasabban áll fölöttem.

— Magasabban... én!

— Igen. Viszonzásul az ön őszinteségéért, hasonlóval tartozom. Lássá, ön a nagylelkűség legnemesebb példája; százszorosan jóvátette azt a hibát, amelyről ön különben sem tehetett... Mig ellenben én! Hallgasson meg; mindent elmondok önnek... Az én nevem Mlle de Paryeul, tizenhét éves voltam akkor, anyámmal együtt laktam bragnyi kastélyunkban. Egy este egyik szolgánk, elvakulva a szenvedélytől, álomitalt

öntött a poharamba . . . és éjszaka, amikor eszméletlenül feküdtem az ágyban . . .

Ne tovább . . . értem önt . . . szegény barátom!

— Néhány hónappal később el kellett rejtőznom a világ elől. Anyámat a bánat sirba vitte s rokonaim elfordultak tőlem; azóta társalkodó nőmmel a nemzetközi vidékeket barangolom, szállóból-szállóba költözöm, mint Marie Lebrun.. Látja ezzel a folttal én nem lehetek az öné, sem senkié

Claude (örömteli mosolylyal): Mennyire téved! . . . Az én meglepetésem a boldogság meglepetése. Igen, igen, ezzel ki van egyenlítve a számlánk . . . és ha ön is akarja, *Claude Wykrel* feleségül veszi *Mlle Marie de Peryeult*, hogy aztán mint *Dumontok* vagy *Lebrunok* éljenek tovább boldogan, ismeretlenül, csupán önmaguknak.

Marie: Ah Istenem! (Könnyezve borul véglegénye karjára.)

Őszi strófák.

*Még nyugszik a szekrényekben
Az őszi felöltő.
De már régen megszületett
A sok őszi költő.*

*Valamennyit ugyanaz a
Keserves bú gyötri,
S az elhaló természetről
Fájó sóhajjt nyög ki.*

*Mindnek úgy lobog a lelke,
Mint egy égő fáklya,
S reggel, délbe, este, éjjel,
Mind a tollszárt rágja.*

*Bántja szemük, hogy sárgul már
A mező s a róna,
Irnak hát ők kárpótlásul
Sok zöldtséget róla.*

*Mindnek új az első sora,
De a többi régi!
Főszerkesztő, alszerkesztő,
Mind a haját tépi.*

*No, de azért ők sem várják
A jöttüket tétlen:
Tizenhat papirkosarat
Vettek a mult héten!*

*És ha e költő-áradat
Még akkor is folya,*

*Nekem ellenük egy szerény
Indítványom volna:*

*Ahogy most kiporolják az
Őszi felöltőket,
Nem lehetne kiporolni
Az őszi költőket?!!*

*S most nyájas, tisztelt olvasóm
Örvendezzél e szón:
Mit annyi szív hiába kért,
Im végre mégis véget ért
Az ugorka szezon.*

*

*S ki nyáron át az Adrián
Egy perezig sem pihent,
A fürdő rémitő hamis
Czápa öméltósága is
Végleg pihenni ment.*

*S most így kiált az égre a
Riporterek hada:
Mi lesz velünk az Istenért,
Ugorka nélkül mit sem ér
A sok finom kacsa!*

Xyz.

Emiékbeszéd.

Irta s a debreczeni Joghallgatók Önképzőköre által Kossuth Lajos halálának 10 éves fordulója alkalmából 1904 márczius 20-án rendezett emlékünnepevényen felolvasta **dr. Bartha Béla**, jogakad. tanár.

Tisztelt ünneplő közönség!

1894 márczius 20-án éjjel 11 órakor szünt meg dobogni az új Magyarország legnagyobb fiának szive, majd nem félszázados számkivetés után. És ma, tiz év múlva még nem örökíti dicső emlékét a hálás nemzet emelte szobor; hamvai fölött nem épült meg az a Pantheon, mely örökkévalóságát volna hivatva jelképezni, de amely ha fölépül is, régen romokban fog már heverni, mikor még Kossuth Lajos neve élni, dicsősége még mindig, sőt talán tisztábban fog ragyogni késő nemzedékek után; törvénykönyv nem hirdeti érdemeit, szóval a hivatalos Magyarország mindennel adósa; de hálás nemzete ércznél, márványnál, törvéynél maradandóbb emléket emelt neki a természet örök törvénye szerint, mely a hála, az igazság és szeretet törvénye.

Kossuth Lajos ma 10 esztendeje halt meg, de csak porhüvelyé lett a mulandóságé. Világtörténelmi szelleme, csodás nagysága, nemzeti s emberi dicső eszméi, alkotásai élnek ma és élni

fognak, míg egy igaz magyar, míg egy igaz ember leend.

Az örökkévalóság mérhetetlen ösvényén nyom nélkül tűnik el tiz esztendő. Vagyis indokolható-e az, hogy ily parányi idő múlva a nemzet ifjúsága gyászlobogó alá gyűlve, az emlékezés ünnepét rendezze annak, kit még senki közülünk el nem feledett?

Én azt hiszem, hogy igen. A kis nemzetek nagyságának titka éppen abban rejlik, hogy multjuk emlékeit, történelmük nagyjait, jelenük alkotóit ne feledjék. Szükségül van arra, hogy példájuk fénye a jelen sötétségét zavarát bevilágítsa; hogy hiven megőrizzük azokat a szent eszményeket, intézményeket, melyeket neki köszönhetünk; erősítsük erényeiben gyengeségünket, s tévedéseikből is szűrjünk le aranyigazságokat a haza, a nemzet javára. Tűrhetetlenségük, mindent feláldozó lelkesedésük tanítson tünni, kitartani a nagy igazságok mellett, melyek a tetszhalott nemzet koporsójából is kikelnek és eget kérnek.

És ha valaki ünnepelheti Kossuth Lajos emlékét, s a nemzeti kegyelet oltárán áldozhat nevének: *ugy a magyar jogász ifjúság az*, melynek kebeléből született, nőtt nagyra, hogy a jog és igazság alapjaira építse fel a nemzeti önállóság, a polgári szabadság, a magyar nemzeti testvériség és egyenlőség bevehetetlen várát.

Kije volt ő nemzetének? Miért mondjuk el? Hiszen minden magyar ember tudja.

Mért elevenítjük föl tehát emlékezetét néhány év multán? Mért szentel neki a magyar ifjúság ünnepét?

Azért, mert a nemzet nagy alakjának történelme, tettei, alkotásai olyanok, mint az imádság, melyről tudjuk, érezzük, hogy mindennap el kell mondanunk s mennél többször megteszszük, annál nagyobb lesz bennünk az Isten iránti bizalom. Mennél többször áldozunk a hazafiui kegyelet oltárán, mennél többször és mélyebben tanulmányozzuk nemzetünk legjobbjait; annál jobbak, nemesebbek, hazaszeretőbbek, okosabbak és önfeláldozóbbak leszünk magunk is.

E mai emlékünnepevényen tehát azzal áldozunk Kossuth emlékének, hogy idézzük fel emlékeztünkben mindazt, amit ő hosszú életén át hazája javára tett és alkotott. — *De legyen ez az ünnep mint a debreczeni jogász ifjúság*

kezdeménye első sorban az ő nagy joga alkotásainak szentelve.

Hogy kiküzdhesse elnyomott nemzete szabadságát, megteremtette *a magyar politikai hirlapirodalmat*, mely a nemzet jogának ki fejlődve, megizmosodva, ma is fővédelmezője: megteremtette először „Törvényhatósági tudósításában”, aztán „Pesti Hirlap”-jában. Mindkettőben, főleg az utóbbiban nemzete előtt addig ismeretlen perspektívát tárt fel, új eszméket hintett, nevelt s az 1848 alkotásainak ugy lett legelső előmunkásává, törvényt üldöztetést, testi és lelki fáradsalmakat.

Látván közgazdaságunk nyomoruságos helyzetét s hogy e tekintetben valóságos rabok vagyunk, 1844 évben megalapította Batthyány Kázmér, Teleky László grófokkal és lelkes társaikkal a »*Védegyesület*«-et a honi ipar, a honi gazdaságnak az idegen ellen való védelmezésére s fejlesztésére. Oly kezdemény, melyet a honi termelés pártolása, az önnálló vámterület megalkotása, Magyarország gazdasági függetlensége tekintetéből, tehát a czélt tekintve, ma is követendőnek kell elismernünk.

1847 ben, midőn az országgyűlésen, mint követ, először lépett fel, *ő készítette el a szabadelvű ellenzéknek azt a programját*, melynek egyes pontjai aztán az 1848-iki törvényben nyertek megvalósulást; úgy, hogy ha e törvények bizonyos tekintetében az 1790-ben ébredt nemzeti öntudat és reformtörekvés 58 esztendőn tartott küzdelmeinek, nemzetünk ez idő alatt élt összes legkiválóbbjai, Berzeviczy, Martinovics, Kazinczy, Kölcsey, Felsőbuki, Nagy Pál, Wesselényi Miklós, Fáy, Földváry, Széchenyi, Deák, Vásárhelyi, br. Eötvös törekvéseinek szülöttei is, közvetlenül Kossuth Lajos nevéhez, tűrhetetlen bátorságához és lángszelleméhez fűződnek ezek az évszázadokra szóló reformok, melyek hivatva voltak a modern magyar államot megteremteni.

Az 1848. III. törvényczikk megalkotja a független, teletős miniszteriumot, etörli a régi elavult kormányrendszert, s ezzel a nemzetet teszi urrá saját sorsa fölött s kiragadja Ausztria gyámsága és a leplezett abszolutizmus alól. Alkotmányunknak ma is egyik legértékesebb drágaköve.

Az 1848. IV. és V. törvényczikk eltörli a nemesség, az előjogosított rendek azon jogát,

hogy az országgyűléseken az állam ügyeiről a törvények alkotásával kizárólag intézkedhesse- nek; a törvényhozás eme tényezőjének, az országgyűlésnek, alkotó részévé teszi az adózó népet rendi különtség nélkül, a népképviselők választása után, kimondván, hogy „Politikai jogélvezet azoktól, kik annak eddig gyakorlatában voltak, elvenni a jelen országgyűlés hivatásának nem érezhetvén, mindazok, kik a megyében és szabad kerületekben az országgyűlési követek választásában eddig szavazattal bírtak, e joggyakorlatában ezentúl is meghagyatnak. Ezenkívül az országnak s kapcsolt részeknek minden benszületett vagy honosított, legalább 20 éves és sem atyai, sem gyámi, sem gazdai hatalom, sem elkövetett hűségtelenség, csempészkedés, rablás, gyilkolás és gyujtogatás miatt, lenyiték alatt nem levő lakosai, a nőket kivéve, törvényesen bevett valláskülönbség nélkül választók. “

Az 1848. VI. törvényzikk a volt „Partiumot“ visszacsatolván az anyaországhoz, az 1848. VII. törvényzikk a majdnem 300 esztendő óta különvált Erdélyt alkotmányosan újra egyesítvén Magyarországgal, az 1848. XXVII. törvényzikk Fiume és Buccari kikötővárosok jogállását rendezvén: a magyar állam területi épségét állította helyre.

Az 1848 VIII. törvényzikk megszüntetvén a nemességnek akkor már semmivel sem indokolható adómentességét; hosszú és nagy küzdelmek óriási gyümölcseként kimondotta a *közös és aránylagos teherviselés nagy elvét*. Néhány szó, néhány mondat az egész, de midőn levette a jobbagyra és polgárságra nehezedeő állami, községi s egyházi terhek egy részét, s rárakván azt a birtokos nemességre, bizonyos arányosságot hozott létre. Ugyanekkor egyuttal új erőforrásokat is nyitott meg, s megvetette a modern magyar állam pénzügyi alapjait.

És hogy mit sikerült e reformban Kossuth lángszellemének keresztül vinnie, azt akkor tudjuk igazán megítélni, ha nem feledjük, hogy alig 12 évvel azelőtt 1836 ban a XXVI. törvényzikkkel, mely egy állandó hidnak Buda és Pest közötti építéséről szól, vagyis a lánczid építését kezdeményezte, a nagy Széchenyi, aki maga is a közös és arányos teherviselés híve volt, csak addig tudott elmenni, hogy ez új hidon a hidvámot mindenki kivétel nélkül, tehát a nemesség is megfi-

zetni tartozik s az akkor időben még roppant vívmánynak volt tekinthető.

(Folytatása következik.)

Hatvani István és a baseli koszt. Jó Hatvani István, a későbbi híres tudós-professor, mint a debreczeni főiskola végzett hallgatója kiküldetett Baselbe tanulmányai folytatása és befejezése végett. Azonban nem tudott sokáig maradni a jó debreczeni gyomorral megáldott Hatvani a rossz főztjéről híres Baselen. Legalább erre enged következtetni az a pár sor, melyet a tudós 30 évvel visszatérte után vetett arra az iratra, mely kiküldését foglalta magában. Ugyanis ez áll az irat szélén ékes rövidséggel: „Igenis voltam Baselen, de rossz lévén a koszt, megszöktem. Professor Hatvani“.

Sport.

Rovatvezető: **Majerszky Jenő.**

Debreczeni Joghallgatók Vivó-egylete.

Ifjusági egyleteink száma egy életrevaló egylettel szaporodott. Megalakult a D. J. V. E. Régen szükségét érezte ugyanis az ifjuság egy olyan egyletnek, melyben sokoldalú szellemi elfoglaltsága mellett testileg is fejleszthesse magát. A mult iskolai évben össze is verődött egy kis társaság vivás tanulás céljából és Sz. Benedek Sándor helybeli vivómesternél szorgalmasan gyakorolta ezt a szép sportot, és mint a tanfolyam végén tartott vivóverseny bizonyítja, számbavehető eredményt ért el.

Ez idén már oly nagy volt a jelentkezők száma, hogy bizva az általános lelkesülésben, a szept. 22-én d. u. tartott közgyűlés elhatározta az egyletté alakulást. Egyelőre egy ötös bizottságot küldtek ki, mely az egylet alapszabályait kidolgozza és ügyeit a tényleges megalakulásig intézze. A rendszeres vivás tanulás már október első napján megkezdődik Sz. Benedek Sándor vivótermében.

Országos atletikai verseny Debreczenben. Városunk agilis spertegyesülete, a D. T. E. nagyszabású országos versenyt rendez okt. 4-én. Budapesti és vidéki atleták számosan neveztek be s a helybeliek is — kik között akadémiai ifjuságunk tagjai jelentékeny szerepet játszanak — gyakorolják magukat, hogy méltó versenytársai lehessenek vendégeinknek.

Birkózás. Wladimir, az orosz birkózó ismét városunkban van s két hónapra terjedő birkózó tanfolyamát már meg is kezdette.

A „Főgimnáziumi tornakör“ folyó hó 21-én, szerdán d. u. 3 orakor tartotta alakuló közgyűlését Tóth Mihály felügyelő tanár vezetése alatt. A tisztikar a következőleg alakított meg: *elnök*: Megyesy Gábor, *pénztárnok*: Kiss István, *főjegyző*: Riesz Kálmán VIII. oszt. tanulók lettek. *Alelnökké* Hajdu István VII. o. tanuló választott meg. *aljegyzővé* Pánczél József VII. o. t. *Választmányi tagok* lettek: VIII. osztályból: Bartha Béla és Oláh Károly; a VII-ikből Varga Dezső és Horkay Lajos; a VI-ikből Balogh János; az V-ikből Tüdös Endre. *Első tornászok*: VIII. osztályból: Gáspár Mihály és Riesz Kálmán; a VII-ikből: Széchenyi István és Varga Dezső.

Sakkrovat.

Rovatvezető: **Lévay Kálmán.**

E sorok írójának sok mindent kellene elmondani, hogy a nyájas olvasót felvilágosítsa az újítás okairól és céljairól, de minthogy úgy sem lehet mindent egyszerre leírni, a dolgok természetes rendjének megfelelőleg első sorban is köszönetet mond a D. F. L. érdemes szerkesztőségének azon nemes tettéért, hogy e mostoha gyermekemet pártfogásába vette.

Mily nemes feladat jutott osztályrészemül azáltal, hogy én voltam azon szerencsés halandó, aki ezen rovat vezetésével megbízott. De a feladat szépsége mellett érzem nehézségeit is, de ígérem, hogy rajta leszek, hogy olvasóimnak a vágyát kielégíthessem; és hogyha csak egy szemernyivel is hozzájárulhatok a magyar sakk-szellem fejlesztéséhez, célom elértem.

Meglehet ugyan, hogy némelyeknek nem igen fog tetszeni ez új rovat, de boldogítsa őket az a tudat, hogy bocsánatkérésem állandóan készenlétben lesz számukra, bár ezenkívül — sajnos — egyébbel nekik nem kedveskedhetem.

A sakkbarátok pedig bizonyára lelkesen fogadják e rovat megnyitását, törekvéseik hű kifejezőjét látván benne.

Midőn titeket, Caissa lelkes híveit, üdvözöllek, egyben kérlek is benneteket, hogy szellemi termékeitekkel és nemes törekvéstekkel engem segíteni sziveskedjétek.

Mindezekután el nem mulaszthatom, hogy előre ne bocsássam azon főbb elveket, melyek

szerint feladatunknak szerény tehetségemhez mérten megfelelni óhajtok Legtöbb elvem az lesz, hogy e rovatot kizárólag a magyar sakk-szellem fejlesztésének szentelem, menten minden kozmopolita szellemtől.

Célom továbbra a testületi szellemnek fokozása a magyar sakkélet terén, vagyis hogy én is hozzájáruljak csekély erőmmel minden sakkozó magyar diák eszményképének, az „Országos diák sakk-szövetség“ létesítésének egy lépéssel közelebb hozatalához.

Vajha minél többeket hatna át e szellem, e lángoló lelkesedés, hogy a mostoha gyermekből mindnyájunk dédelgetett kedvence lenne.

Isten adja, hogy úgy legyen!!!

Ezen rovat alatt közölt játékok idő- és tér-takarékossági szempontokból, u. n. rövidített jelzéssel nyomtatnak le. Akik e téren kellő jártassággal még nem bírnak, azoknak a szerkesztői üzenetekben kimerítő és pontos utmutatással szolgálunk; hasonlóképen egyéb kérdésekben is.

I. ső számú játszma: Játszották Székely Árpád (Vil) és Balogh István (Söt) Debreczenben, 1904 július 18.

1. e4—e5, 2. d4—e×d, 3. H f3—F b4†, 4. c3—d×c, 5. b×c—F a3¹?, 6. F c4—c6, 7. H e5—d5, 8. V h5—V c7, 9. e×d—g6, 10. V e2—H e7, 11. d²6!—V×d, 12. F a3—V c7, 13. F×f7†—K d8, 14. 0—0—b5, 15. B d1†—H d7, 16. F d6—V b7, 17. F×H†—K×F, 18. H×³g6†—K×F, 19. V e7†—K×H, 20. B d6†—K h5, 21. V e2†—K g5, 22. V e3†—K f5, 23. g4†—K×g, 24. h3†—K f5, 25. V e6†—K f4; 26. B d4†—K g5, 27. B g4†—K h5, 28. B h4†—K g5, 29. f4†—K×B, 30. V g4 sakk és matt.

Lévay Kálmán,
rovatvezető.

Szerkesztői üzenetek.

Könyvtáros. Életre való indítványára legközelebb visszatérünk s igyekszünk eszméjének híveket szerezni. Ami mentegetőzésére vonatkozik (t. i., hogy zavart volna bennünket soraival), teljesen megnyugtathatjuk, sőt kérjük, hogy ha hasonló jó eszméi lesznek, sziveskedjék azokat tudomásunkra hozni.

K. I. urnak. Szép versét lapunk zártakor kaptuk, legközelebb hozni fogjuk.

¹ E helyett jobb volna F e7, sőt ez az egyedüli helyes folytatás.

² Igen erélyes lépés, amire sötét állása csakhamar összeomlik.

³ Csinos áldozat, amelynek elfogadása vésses következményekkel jár.